

**МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА
ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД Скопје**

**ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР И
ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ ЗА
ГОДИНАТА КОЈА ЗАВРШУВА НА
31 ДЕКЕМВРИ 2023 ГОДИНА**

Скопје, февруари 2024

МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД – Скопје

СОДРЖИНА	Страна
Извештај на независниот ревизор	1-2
Финансиски извештаи	
Биланс на успех	3
Извештај за сеопфатна добивка	4
Извештај за финансиската состојба	5
Извештај за паричните текови	6
Извештај за промени во главнината	7
Белешки кон финансиските извештаи	8 - 37

**ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР
ДО
АКЦИОНЕРИТЕ НА
МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА
ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД СКОПЈЕ**

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД Скопје (Берзата), кои што го вклучуваат Извештајот за финансиска состојба заклучно со 31 декември 2023 година, како и Извештајот за сеопфатна добивка, Извештајот за промени во главнината и Извештајот за парични текови за годината која завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството на Берзата е одговорно за подготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи, врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија прифатени и објавени во Службен Весник на Република Северна Македонија (79/2010). Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на Берзата за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околноста, но не за целта на изразување на мислење за ефективноста на интерната контрола на Берзата.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи. Ние веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

**ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР (Продолжува)
ДО
АКЦИОНЕРИТЕ НА
МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА
ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД СКОПЈЕ**

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи ја презентираат објективно, од сите материјални аспекти, финансиската состојба на МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД Скопје заклучно со 31 декември 2023 година, како и нејзината финансиска успешност и нејзините парични текови за периодот кој што завршува тогаш во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Извештај и други правни и реулативни барања

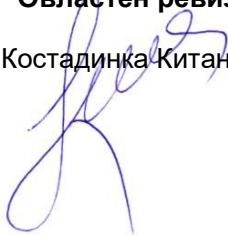
Раководството на Берзата е исто така одговорно за подготвување на годишниот извештај за работата во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност во согласност со Законот за ревизија е да известиме дали годишниот извештај за работата е конзистентен со годишната сметка и финансиските извештаи за годината која завршува на 31 декември 2023 година. Нашата работа во однос на годишниот извештај за работата е извршена во согласност со МСР 720 и е ограничена на известување дали историските финансиски информации прикажани во годишниот извештај за работата се конзистентни со годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи.

Годишниот извештај за работата е конзистентен, од сите материјално значајни аспекти, со годишната сметка и ревидираните финансиски извештаи на МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД Скопје за годината која завршува на 31 декември 2023 година.

Скопје, 26.02.2024 година

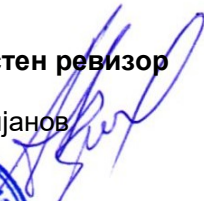
Овластен ревизор

Костадинка Китаноска

Управител и Овластен ревизор

Антонио Велјанов

МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД - Скопје
БИЛАНС НА УСПЕХ за годината која завршува на 31 декември

	<u>Белешка</u>	<u>2023</u> <u>(000) МКД</u>	<u>2022</u> <u>(000) МКД</u>
Приходи од провизии и надомести	8	32,730	44,600
Приходи од вложувања и камати, нето	9	3,223	4,201
Останати оперативни приходи	10	6,953	6,286
Расходи од провизии и надомести	11	(6,672)	(8,348)
Трошоци за вработени	12	(18,799)	(18,629)
Амортизација	25	(4,233)	(3,517)
Останати оперативни расходи	13	<u>(11,123)</u>	<u>(11,759)</u>
ОПЕРАТИВНА ДОБИВКА (ЗАГУБА)		2,079	12,834
Добивки/загуби од курсни разлики, нето		(1)	(9)
Удел во добивката (загубата) на придружно друштво		<u>52</u>	<u>(120)</u>
ДОБИВКА (ЗАГУБА) ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ		2,130	12,705
Данок од добивка	14	-	(1,178)
НЕТО ДОБИВКА (ЗАГУБА)		<u>2,130</u>	<u>11,527</u>
Основна заработувачка по акција (Во МКД)	15	<u>763</u>	<u>4,129</u>

МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД - Скопје
ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА за годината која завршува на 31 декември

Белешка	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Нето добивка (загуба) за периодот	2,130	11,527
Останата сеопфатна добивка:		
Ревалоризација на недвижности и опрема	-	-
Ревалоризација на вложувања расположливи за продажба до нивна објективна вредност	-	-
Курсни разлики од преведување на странски валути	-	-
Вкупно останата сеопфатна добивка	-	-
ВКУПНА СЕОПФАТНА ДОБИВКА (ЗАГУБА) ЗА ПЕРИОДОТ	2,130	11,527

МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД - Скопје
ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА на ден 31 декември

	Белешка	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
СРЕДСТВА			
Тековни средства			
Парични средства	16	707	1,198
Дадени депозити во банки	17	40,000	30,000
Вложувања во инвестициски фондови	18	5,556	21,246
Вложувања во државни записи	19	10,000	-
Побарувања од купувачи	23	5,318	6,282
Останати тековни средства и АВР	24	3,226	3,018
Вкупно тековни средства		64,807	61,744
Нетековни средства			
Дадени депозити во банки	17	-	20,000
Вложувања во државни обврзници	19	31,204	31,222
Вложувања расположиви за продажба	20	-	22,890
Вложувања во придружени ентитети	21	32,210	-
Вложувања во заеднички контролирани друштва	22	829	1,070
Недвижности и опрема	25	52,611	51,514
Нематеријални средства	25	1,273	1,363
Вкупно нетековни средства		118,127	128,059
ВКУПНО СРЕДСТВА		182,934	189,803
ОБВРСКИ И ГЛАВНИНА			
Тековни обврски			
Обврски спрема добавувачи	26	1,808	1,651
Обврски за даноци	27	331	(957)
Останати тековни обврски и ПВР	27	749	4,493
Вкупно тековни обврски		2,888	5,187
Акционерски капитал	28	103,498	103,498
Резерви		35,648	35,648
Реинвестирана добивка		4,063	984
Добивка / (загуба) за финансиската година		2,130	11,527
Акумулирана добивка (загуба)		34,707	32,959
Вкупно главнина		180,046	184,616
ВКУПНО ОБВРСКИ И ГЛАВНИНА		182,934	189,803

Овие финансиски извештаи се одобрени за издавање од Одборот на директори на Берзата на 23 февруари 2024 година и потпишани од:

Маја Петревска
 Овластен сметководител

Maia Petrevska

Иван Штериен
 Главен извршен директор

Ivan Sterien

МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД - Скопје
ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ за годината која завршува на 31 декември

	<u>Белеш.</u>	<u>2023</u> <u>(000) МКД</u>	<u>2022</u> <u>(000) МКД</u>
Парични текови од оперативни активности			
ДОБИВКА (ЗАГУБА) ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ		2,130	12,705
Усогласување за:			
Амортизација на недвижности и опрема	25	3,891	3,236
Амортизација на нематеријални средства	25	342	281
Удел во добивка/(загубата) од вложувања	22	(52)	120
Амортизација на премија од купена државна обврзница	19	18	18
Приходи од вредносно усогласување на побарувања и од наплатени сомнителни побарувања	23	(9)	(90)
Неотпишана вредност на расходувани основни средства	13	47	-
Капитална (добивка) загуба од продажба на основни средства		-	-
Приходи од усогласување на објективна вредност на вложувања		(579)	(430)
Приходи од дивиденди		(1,189)	(2,378)
Приходи од камати		(1,455)	(1,393)
Расходи за камати		-	8
Добивка (загуба) пред промени во обртни средства		3,144	12,077
Побарувања од купувачи		973	1,503
Останати краткорочни побарувања и АВР		(208)	(1,788)
Обврски од добавувачи		157	(333)
Обврски кон државата		1,288	(838)
Останати краткорочни обврски и ПВР		(3,495)	820
Нето пари употребени во работењето		1,859	11,441
Платена камата		-	(8)
Платен данок од добивка		(249)	(1,953)
Нето парични текови од оперативни активности		1,610	9,480
Парични текови од вложувачки активности			
Повлечени (дадени) депозити во банки, нето	17	10,000	-
Примени камати		1,455	1,393
Примени дивиденди		1,189	2,378
Продадени (стекнати) вложувања во удели, нето	18	16,269	14,450
Продадени (стекнати) вложувања во ДЗ, нето	19	(10,000)	-
Продадени (стекнати) вложувања во акции, нето	20	(9,027)	(22,890)
Набавки на основни средства	25	(5,287)	(904)
Продажби на основни средства	25	-	-
Нето парични текови од вложувачки активности		4,599	(5,573)
Парични текови од финансиски активности			
Исплата на дивиденди		(6,700)	(8,376)
Нето парични текови од финансиски активности		(6,700)	(8,376)
Нето зголемување на паричните средства		(491)	(4,469)
Парични средства на почетокот на годината	16	1,198	5,667
Парични средства на крајот од годината	16	707	1,198

МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД - Скопје
ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИ ВО ГЛАВНИНАТА за годината која завршува на 31 декември

	Во (000) МКД					
	Акционерски капитал		Резерви	Реинвестирана добивка	Акумулирана добивка	Вкупно главнина
	Број на обични акции	Износ				
Состојба на 1 јануари 2022	2,792	103,498	35,648	-	42,319	181,465
Сеопфатна добивка:						
Добивка (загуба) за финансиската година	-	-	-	-	11,527	11,527
Ревалоризација на вложувања расположливи за продажба до нивна објективна вредност	-	-	-	-	-	-
Вкупна сеопфатна добивка (загуба)	-	-	-	-	11,527	11,527
Трансакции со сопствениците:						
Уплата на акции	-	-	-	-	-	-
Распределба за резерви	-	-	-	984	(984)	-
Распределба за дивиденди	-	-	-	-	(8,376)	(8,376)
Состојба на 31 декември 2022	2,792	103,498	35,648	984	44,486	184,616
Добивка (загуба) за финансиската година	-	-	-	-	2,130	2,130
Ревалоризација на вложувања расположливи за продажба до нивна објективна вредност	-	-	-	-	-	-
Вкупна сеопфатна добивка (загуба)	-	-	-	-	2,130	2,130
Трансакции со сопствениците:						
Уплата на акции	-	-	-	-	-	-
Распределба за резерви	-	-	-	3,079	(3,079)	-
Распределба за дивиденди	-	-	-	-	(6,700)	(6,700)
Состојба на 31 декември 2023	2,792	103,498	35,648	4,063	36,837	180,046

1. Основни податоци и дејност

Македонска берза на хартии од вредност АД Скопје („Берзата“) е основано како акционерско друштво со седиште на ул. Орце Николов бр.75 Скопје. Берзата е впишана во трговскиот регистар во 1995 година. Основна дејност на Берзата е управување со финансиски пазар, со шифра на дејност бр.67.11.

Берзата ги извршува своите активности во согласност со одредбите од Законот за хартии од вредност и Законот за трговски друштва, со дозвола бр.00-49/1 од 25 август 1995 година издадена од Комисија за хартии од вредност како берза на хартии од вредност. Комисијата за хартии од вредност врши надзор и контрола на работата на Берзата и нејзините членки во дејноста поврзани со хартии од вредност.

Основните принципи на работењето на Берзата се почитување на законските и подзаконските акти од областа на хартиите од вредност како и обезбедување на фер, ефикасно и транспарентно функционирање на пазарот на хартии од вредност.

Основни активности на Берзата се следниве:

- организирање и тргување со хартии од вредност;
- објавување на информации за работењето на Берзата;
- организирање и одржување на информационите системи за тргување со хартии од вредност;
- котирање на хартии од вредност со кои се тргува на Берзата;
- овозможува утврдување и известување за склучените трансакции со хартии од вредност.

Овластени учесници на Берзата кои може да тргуваат со хартии од вредност се брокерските куќи и банките. Секоја членка мора да има лиценца за тргување со хартии од вредност издадена од Комисија за хартии од вредност. На 31 декември 2023 вкупниот број на овластени членки на Берзата изнесува 10 (2022: 10), од кои 5 се брокерски куќи (2022: 5) и 5 се банки (2022:5).

Вкупниот број на вработени во Берзата на ден 31 декември 2023 година изнесува 13 вработени (2022: 14 вработени).

2. Основа за составување на финансиски извештаи

2.1. Основ за подготовка на финансиските извештаи

Финансиските извештаи, дадени на страниците од 3 заклучно со страница 34, се составени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) објавени во Република Македонија во Правилникот за сметководство (Сл.Весник 159/2009) и применливи од 1 јануари 2010 година.

Финансиските извештаи се подготвени со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2023 и 2022 година. Тековните и споредбените податоци во финансиските извештаи се дадени во илјади денари (000 МКД). Онаму каде што е потребно, споредбените податоци се прилагодени и усогласени со цел да одговараат на извршената презентација во тековната година.

2. Основа за составување на финансиски извештаи (Продолжение)

2.1. Основни сметководствени методи

Финансиските извештаи се составени врз основа на методот на набавна вредност, освен за вложувањата кои се чуваат за тргување кои се признаени според нивната објективна (пазарна) вредност.

2.2. Користење на проценки и расудувања

При подготвувањето на овие финансиски извештаи Берзата применува одредени сметководствени проценки. Одредени ставки во финансиските извештаи кои не можат прецизно да се измерат се проценуваат. Процесот на проценување вклучува расудувања засновани на последните расположливи информации.

Проценки се употребуваат при проценување на корисниот век на употреба на средствата, објективната вредност на побарувањата односно нивната ненаплатливост, објективната вредност на вложувањата расположливи за продажба и сл.

Во текот на периодите одредени проценки може да се ревидираат доколку се случат промени во врска со околностите на коишто била заснована проценката или како резултат на нови информации, поголемо искуство или последователни случувања.

Ефектите од промените во сметководствените проценки се вклучуваат во утврдувањето на нето добивката или загубата во периодот на промената и/или во идните периоди доколку промената влијае и на двете.

2.3. Континуитет во работењето

Финансиските извештаи се изготвени врз основа на претпоставката за континуитет во работењето односно дека Берзата ќе продолжи да работи во догледна иднина. Берзата нема намера, ниту потреба да го ликвидира или материјално да го ограничи опсегот на своето работење.

3. Основни сметководствени политики

Основните сметководствени политики и проценки користени при составувањето на овие финансиски извештаи се дадени подолу. Сметководствените политики се користат конзистентно во текот на разгледуваниот период.

3.1. Приходи од продажба

Приходи од обезбедување на услуги

Приходите од провизии и надомести претставуваат провизии и надомести кои произлегуваат од основната дејност на Берзата.

Приходите од извршени услуги (провизии и надомести) се признаваат во билансот на успех во периодот кога услугата е извршена, односно:

- Провизијата за тргување се признава кога трансакцијата е извршена;
- Надоместоците по сите основи се признаваат за периодот на кој тие се однесуваат.

Приходи од финансирање

Приходите од камати кои се пресметани до датата на извештајот за финансиска состојба, се искажуваат како приходи во годината на која се однесуваат, независно дали се наплатени. Тие се состојат од приходи од камати и курсни разлики.

Каматите се признаваат на пресметковна основа за периодот за кои се однесуваат, со примена на ефективна каматна стапка на износот на финансиското средство. Ефективната каматна стапка служи за дисконтирање на проценетите идни парични приливи и споредба со нивната сметководствена вредност.

Приходи од закупнини

Приходите од закупнина се признаваат на праволиниска основа во согласност со условите за оперативен наем.

3.2. Расходи од финансирање

Расходите од финансирање кои се пресметани до датата на извештајот за финансиска состојба, се искажуваат како расходи во годината на која се однесуваат, независно дали се платени. Тие се состојат од расходи од камати, провизии и курсни разлики.

Расходите за камати се признаваат онака како што се пресметуваат за периодот за кои се однесуваат истите, независно дали се платени или не.

3.3. Курсни разлики

Деловните промени во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на деловната промена. Сите монетарни средства и обврски искажани во странска валута се превреднуваат во денари според средниот курс важечки на денот на извештајот за финансиска состојба.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.3. Курсни разлики (продолжува)

Позитивните и негативните курсни разлики што настанале со пресметка на побарувањата и обврските во странска валута во нивната денарска противвредност се искажани во билансот на успех како приходи, односно расходи од финансирање во годината на која се однесуваат. Важечките средни курсеви на странските валути на 31 декември 2023 и 2022, се следните:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
1 ЕУР =	61.4950 МКД	61.4932 МКД
1 УСД =	55.6516 МКД	57.6535 МКД

3.4. Данок од добивка (тековен и одложен)

Данокот од добивка се состои од тековен и одложен данок. Данокот од добивка се признава во билансот на успех на Берзата.

Тековниот данок од добивка се пресметува согласно одредбите на релевантните законски прописи во Република Северна Македонија. Тековниот данок од добивка се пресметува на основа која претставува остварената добивка пред оданочување зголемена за трошоци кои не се признаваат за цели на оданочување (непризнаени трошоци), помалку искажани приходи со поврзани лица (2022: исто). Данокот од добивка се пресметува со примена на важечката даночна стапка на датумот на извештајот за финансиската состојба по стапка од 10% (2022: 10%).

Одложениот данок од добивка се пресметува со примена на методата на обврски за сите времи разлики кои се јавуваат на датумот на извештајот за финансиската состојба како разлики помеѓу даночната основа на средствата и обврските и нивната сметководствена вредност, за целите на финансиско известување. Одложените даночни средства и обврски се мерат според важечките законски даночни стапки кои биле на сила и имаат правно дејство на датумот на извештајот за финансиската состојба. Пресметката на ефективната даночна стапка е дадена во Белешката 14.

3.5. Заработувачка по акција

Берзата ја прикажува основната заработувачка по акција од обичните акции. Пресметката на основната заработувачка по акција е направена со поделба на нето добивката за годината која им припаѓа на имателите на обични акции со пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината.

3.6. Парични средства

Паричните средства се водат во извештајот за финансиска состојба според номинална вредност. За целите на финансиските извештаи, паричните средства се состојат од готовина во благајни, парични средства на денарски и девизни сметки во банки, денарски депозити по видување и орочени депозити со рок на достасување до три месеци.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.7. Финансиски средства

Вложувања во придружени ентитети

Придружен ентитет е ентитет над кој вложувачот има значително влијание и кој не претставува ниту подружница ниту учество во заедничко вложување.

Ако вложувач поседува, директно или индиректно (на пример, преку подружници), 20 проценти или повеќе од гласачката моќ на стекнатиот ентитет, се претпоставува дека вложувачот има значајно влијание.

Вложување во придружен ентитет треба да се евидентира со користење на методата на главнина.

Според методата на главнина, вложувањето во придружен ентитет првично е признаено по набавна вредност и сметководствената вредност се зголемува или намалува за да се признае учеството на вложувачот во добивката или загубата на стекнатиот ентитет по датумот на стекнување. Учеството на вложувачот во добивката или загубата на стекнатиот ентитет се признава во добивката или загубата на вложувачот. Распределбите примени од стекнат ентитет ја намалуваат сметководствената вредност на вложувањето.

Уделот на вложувачот во промените признаени во останата сеопфатна добивка од страна на придружениот ентитет треба да бидат признаени од страна на вложувачот во останата сепфатна добивка.

Со состојба на 31 декември 2023 година, Берзата поседува вложувања во придружени ентитети, Централен депозитар на хартии од вредност АД Скопје, во вредност од 32,210 илјади МКД (2022: нема).

Заеднички контролиран ентитет

Заеднички контролиран ентитет е заедничко вложување кое инволвира основање на акционерско друштво, партнерство или друг ентитет во којшто секој учесник во заедничкото вложување има учество. Ентитетот работи на ист начин како и другите ентитети, освен што договорниот аранжман помеѓу учесниците во заедничкото вложување воспоставува заедничка контрола над економската активност на ентитетот. Заедничка контрола е договорна согласност за делење на контролата над економската активност, и постои само кога стратешките финансиски и оперативни одлуки поврзани со активноста бараат едногласна согласност од страните кои ја делат контролата (учесниците во заедничко вложување). Учесникот во заедничко вложување го признава своето учество во заеднички контролираниот ентитет користејќи ја методата на главнина, без оглед дали тој има вложувања во подружници или дали ги прикажува своите финансиски извештаи како консолидирани финансиски извештаи.

Со состојба на 31 декември 2023 година, Берзата поседува вложувања во заеднички контролиран ентитет СЕЕ Линк ДОО во вредност од 829 илјади МКД (2022: 1,070 илјади МКД).

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.7. Финансиски средства

Берзата ги класифицира финансиските средства во следниве категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, кредити и побарувања, вложувања кои се чуваат до доспевање и финансиски средства расположливи за продажба. Раководството на Берзата ја одредува класификацијата на финансиските средства при нивното почетно признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Оваа категорија на финансиски средства се состои од хартии од вредност за тргување. Едно финансиско средство се класифицира како средство наменето за тргување доколку се стекнува со цел генерирање на добивка од краткорочни флукуации во цената или доколку е вклучено во портфолиото за кое постои краткорочен фактички облик на остварување добивка.

Со состојба на 31 декември 2023 година, Берзата поседува удели во инвестициски фондови со објективна вредност од 5,556 илјади МКД (2022: 21,246 илјади МКД).

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се јавуваат кога Берзата одобрува пари или услуги директно на коминтенти без намера за размена на побарувањето. Кредитите и побарувањата на Берзата на датумот на известување се состојат од побарувања од купувачи во земјата и странство, депозити, останати побарувања како и парични средства и еквиваленти.

Вложувања кои се чуваат до доспевање

Вложувањата кои се чуваат до доспевање се не-деривативни вложувања со фиксни или утврдливи плаќања, фиксни датуми на доспевање за наплата и за кои, Раководството на Берзата има позитивна намера и способност да ги чува до нивното доспевање. Доколку Берзата продаде значаен износ на вложувања кои се чуваат до доспевање пред нивното доспевање, целата категорија на овие средства се рекласифицира во финансиски средства расположливи за продажба.

Со состојба на 31 декември 2023 година, Берзата поседува државни обврзници со вредност од 31,204 илјади МКД (2022: 31,222 илјади МКД) и државни записи во износ од 10,000 МКД (2022: нема).

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се оние наменети за чување на неодреден временски период, кои може да се продадат доколку се појави потреба за ликвидност или промени во каматните стапки, девизните курсеви или цените на акциите.

Почетно признавање на финансиските средства

Финансиските средства се признаваат на датумот на порамнување - датум кога Берзата се обврзува да го купи или продаде средството.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.7. Финансиски средства (продолжува)

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во добивките и загубите.

Последователно мерење на финансиските средства

Финансиски средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се мерат по нивната објективна вредност. Кредитите и побарувањата и финансиските средства кои се чуваат до доспевање се мерат по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Добивките и загубите од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во добивките или загубите во периодот кога се појавуваат. Каматата, ако е остварена за време на располагањето со овие средства, се евидентира како приход од камата.

Добивките и загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба се признаваат како останата сеопфатна добивка, се додека финансиското средство не се отуѓи или оштети, при што, кумулативните добивки или загуби претходно признаени како останата сеопфатна добивка се признаваат како тековни добивки или загуби.

Каматите на вложувањата во должнички хартии од вредност расположливи за продажба се пресметани со употреба на методата на ефективна камата и се признаени во тековните добивки или загуби како дел од останатите приходи. Дивидендите на вложувањата во инструменти на капиталот расположливи за продажба се признаени во тековните добивки или загуби како дел од останатите приходи и кога Берзата има воспоставено право на прилив од дивиденди.

Објективните вредности на котираните вложувања на активни берзи се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотирани хартии од вредност), Берзата утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка. Техниките за вреднување вклучуваат употреба на нормални, комерцијални трансакции помеѓу запознаени, подготвени страни, ако се достапни, референца на тековната објективна вредност на друг инструмент кој е во суштина ист, анализа на дисконтирани парични текови и алтернативни модели на одредување на цената.

Доколку вредноста на сопственичките инструменти не може соодветно да се измери, тие се мерат по набавна вредност.

Депризнавање на финансиските средства

Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Берзата ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.8. Оштетување на финансиски средства

Средства признаени по амортизирана набавна вредност

На секој датум на известување, Берзата проценува дали постои објективен доказ за оштетување на финансиското средство. Финансиското средство или група на финансиски средства се оштетени само доколку постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани што се појавиле по првичното признавање на средствата („случај на загуба“) и дека тој случај на загуба (или случаи) влијае на предвидениот иден готовински тек на финансиското средство или група финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Износот на загубата претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните загуби по основ на кредитот) дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Побарувањата со краткорочно доспевање не се дисконтираат.

Евидентираните износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки и загуби.

Средства евидентирани по објективна вредност

На секој датум на известување, Берзата проценува дали постои објективен доказ за оштетување на финансиското средство. Значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на финансиското средство под неговата набавна вредност претставува објективен доказ при утврдувањето на можноста од оштетување. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност се признава во тековните добивки и загуби.

Доколку, во последователен период, објективната вредност на должнички инструмент класифициран како расположлив за продажба се зголеми, а зголемувањето може објективно да се поврзе со настан кој се јавува по признавањето на загубата поради оштетување во тековните добивки или загуби, загубата поради оштетување се намалува преку тековните добивки или загуби.

Кај сопственичките финансиски средства расположливи за продажба, анулирањето на оштетувањето не се евидентира преку добивки и загуби и секое последователното зголемување на објективната вредност се признава како останата сеопфатна добивка.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.9. Недвижности, постројки и опрема (НПО)

(1) Општа објава

Почетно, НПО се евидентираат по нивната набавна вредност. Набавната вредност ја чини фактурната вредност на набавените средства зголемена за сите трошоци настанати до нивното ставање во употреба. Последователно, НПО се евидентираат по нивната набавна вредност намалена за акумулирана амортизација и било какво оштетување на вредноста.

Трошоците за тековно и инвестиционо одржување се евидентираат на товар на расходите во моментот на нивното настанување. Издатоците кои се однесуваат на реконструкции и подобрувања, кои го менуваат капацитетот или корисниот век на употреба на НПО, се додаваат на набавната вредност на тие средства.

Позитивната, односно негативната разлика настаната при продажба на НПО се книжи како капитална добивка или загуба и се искажува во рамките на останатите приходи, односно расходи.

(2) Амортизација

Амортизацијата на НПО претставува систематска распределба на амортизирачкиот износ за време на корисниот век на употреба на средството. НПО се амортизираат поединечно, се до нивниот целосен отпис. Земјиштето и инвестициите во тек не се амортизираат.

Употребените годишни стапки на амортизација односно предвидените корисни векови на употреба на НПО за 2023 година во однос на 2022 година се следните:

	2023	2022	2023	2022
Градежни објекти	2,5 %	2,5 %	40 години	40 години
Компјутери	20% / 25 %	25 %	5 / 4 години	4 години
Моторни возила	25 %	25 %	4 години	4 години
Мебел и канцелариска опрема	10% до 25%	10% до 25%	4 до 10 години	4 до 10 години

3.10. Нематеријални средства

Едно средство се признава за нематеријално кога е сигурно дека субјектот го поседува истото, може да го идентификува и кое нема физичка содржина.

Почетното мерење на едно нематеријално средство е според набавната вредност што ја сочинуваат трошоците за негово стекнување, а тоа се износот на исплатени парични средства или еквиваленти на парични средства во моментот на негово стекнување.

Амортизацијата на нематеријалните средства претставува систематска распределба на амортизирачкиот износ за време на корисниот век на употреба средството. Стапката на амортизација во 2023 година изнесува 20% годишно (2022: 20% годишно).

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.11. Оштетување на нефинансиски средства

Средствата подложни на депрецијација и амортизација се проверуваат од можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени укажуваат дека евидентируваниот износ на средствата не може да се надомести. Кога евидентируваниот износ на средството е повисок од неговиот проценет надоместлив износ, тој веднаш се отпишува до неговиот надоместлив износ. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата.

3.12. Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со суштината на договорниот аранжман.

Финансиските обврски по амортизирана набавна вредност се состојат од обврски кон добавувачи и останати обврски.

Обврски кон добавувачи

Обврските спрема добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка. Обврските спрема добавувачи се депризнаваат во моментот кога се измирени, откажани или истечени.

Останати обврски

Останатите обврски се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка. Останатите обврски се депризнаваат во моментот кога се измирени, откажани или истечени.

3.13. Капитал

(1) Основна главнина

Основната главнина се признава во висина на номиналната вредност на издадените и уплатени акции. Дополнителните трошоци, доколку има, кои се поврзани со емисијата на акции, се признаваат како одбитна ставка на капиталот.

(2) Законски резерви

Законските резерви се формираат од остварената добивка врз основа на законските одредби и со распоред на ревалоризационите резерви, а можат да се употребат за покривање на загубата. Согласно законските одредби, Берзата е должна да издвои од добивката за тековната година минимум 5% за законски резерви, се додека резервите не достигнат 10% од основната главнина на Берзата. Доколку износот на оваа резерва не надминува 10% од вредноста на основната главнина, истата може да биде употребена само за покривање на загуби. Доколку резервата надмине 10% од акционерскиот капитал на Берзата, може да биде употребена за исплата на дивиденди со претходна одлука на Собранието на акционери.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.14. Наеми

Наемите со кои се пренесуваат на Берзата сите ризици и користи кои произлегуваат од сопственоста на изнајменото средство се признаваат како финансиски наеми, при што средството се евидентира според неговата објективна вредност или доколку е таа пониска, сегашната вредност на минималните плаќања за наемот.

Наемите каде што значаен дел од ризиците и користите кои произлегуваат од сопственоста се задржани од наемодавателот, се класифицираат како оперативни наеми. Плаќањата за наем при оперативен наем се искажуваат во билансот на успех на рамномерна основа за времетраењето на наемот во евиденцијата на наемателите. Наемодавателите ги презентираат средствата кои се предмет на оперативен наем во извештајот за финансиската состојба како средства за издавање или вложувања во недвижности.

3.15. Донации

Донациите се евидентираат како приход систематски и рационално во текот на употребливиот век на средствата. Добиените донации се третираат како разграничен приход во придружните финансиски извештаи. Приходите од донациите се признаваат во тековните добивки и загуби во висина на амортизацијата за годината како останати деловни приходи.

3.16. Данок на додадена вредност

Приходите од тргувањата како и другите приходи кои Берзата ги остварува во текот на редовното работење се ослободени од ДДВ. Влезниот ДДВ при набавка на средства или услуги не може да се поврати од даночните власти и се признава како дел од набавната вредност на средствата или како трошок, доколку е применливо.

Приходите од наемнини и другите приходи кои не се дел од редовните деловни активности на Берзата се признаваат намалени за износот на ДДВ. Нето износот на поврат/обврска за ДДВ спрема даночните власти се вклучува како други побарувања/обврски на датумот на известување.

3.17. Користи на вработените

Користи на вработените се сите форми на надоместок кој го дава Берзата во размена за извршената услуга од страна на вработените.

(1) Краткорочни користи за вработените

Краткорочни користи за вработените се користи кои доспеваат за плаќање во рамките на дванаесет месеци по крајот на периодот во кој вработените ја извршиле услугата. Тука спаѓаат платите и придонесите за социјално осигурување, краткорочно платени отсуства, учества во добивките и други немонетарни користи. Сите краткорочни користи за вработените се признаваат како расход и обврска во висина на недисконтираниот износ на користите.

(2) Користи по престанок на вработувањето

Берзата врши уплата на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување на вработените во согласност со домашната законска регулатива. Придонесите, засновани на платите на вработените, се уплатуваат во Националните фондови.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.17. Користи на вработените (продолжува)

Берзата нема никакви дополнителни обврски поврзани со плаќањето на овие придонеси.

Берзата е обврзана да им исплати на вработените кои заминуваат во пензија минимална отпремнина која одговара на два месечни просечни плати исплатени во државата во моментот на пензионирање.

3.18. Резервации

Резервации (резерви за обврски) се признаваат кога Берзата има сегашна обврска (правна или изведена) како резултат на минат настан, кога е веројатно дека ќе настанат идни одливи на средства по тој основ и кога е можно да се процени износот на обврската. Кога се очекува надоместување на дел од ваква обврска во иднина, пример преку договори за осигурување, надоместувањето се признава како посебно средство но само кога е извесно дека ќе биде примено истото. Расходот за било која резервација се признава во билансот на успех намалено за износот на надоместувањето. Ако ефектот од временската димензија на парите е значаен, резервациите се дисконтираат на нивната сегашна вредност со примена на стапки пред оданочување кои ги одразуваат тековните пазарни проценки.

3.19. Неизвесности

Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минати настани, чие постоење ќе биде потврдено со случување или неслучување на еден или повеќе неизвесни идни настани, кои не се во целост под контрола на Берзата. Неизвесни обврски не се признаваат во финансиските извештаи, туку само се обелоденуваат.

Неизвесни средства се можни средства кои произлегуваат од минати настани, чие постоење ќе биде потврдено со случување или неслучување на еден или повеќе неизвесни идни настани, кои не се во целост под контрола на Берзата. Неизвесни средства се признаваат само кога е веројатен приливот на економски користи.

3.20 Управување со капиталот

Основна цел на Берзата во поглед на политиката за управување со капиталот е да соодветствува со барањата на Законот за хартии од вредност и Комисијата за хартии од вредност во поглед на одржување на капиталот.

Имено, согласно член 75 од Законот за хартии од вредност и неговите подзаконски акти, Берзата е должна во секое време да поседува и одржува основна главнина во износ од најмлаку 500,000 ЕУР пресметана по средниот курс на Народна банка на Република Северна Македонија започнувајќи од датумот на стекнување на дозволата за работа. Износот на основната главнина е еднаков на номиналниот износ на сите влогови на акционерите, односно на номиналниот износ на сите акции издадени од Берзата. На 31 декември 2023 година, основната главнина изнесува 1,695,029 ЕУР.

4. Финансиски ризици и управување со истите

Берзата влегува во различни трансакции кои произлегуваат од нејзиното секојдневно работење, а кои се однесуваат на купувачите, добавувачите и кредиторите. Главните ризици на кои Берзата е изложена и политиките за управување со нив се следните:

4.1. Пазарен ризик

Ризик од промени на курсевите

Берзата не влегува во значајни трансакции во странска валута, при што истата не е изложена на ризик од промени на курсевите на странските валути, со исклучок на девизните депозити во банки.

Ризик од промени на цените

Ризикот од цената на капиталот е веројатноста дека цената на капиталот ќе флукутира и ќе влијае на фер вредноста на вложувањата во акции и останатите инструменти чија вредност произлегува од конкретни вложувања во акции или од индексот на цените на капиталот. Примарната изложеност на цената на капиталот произлегува од вложувања во хартии од вредност. Берзата е изложена на ризик од промени на цените на вложувањата наменети за тргување и истиот е надвор од контрола на Берзата. Берзата располага со вложувања во удели на отворени инвестициски фондови.

4.2. Кредитен ризик

Берзата е изложена на кредитен ризик во случај кога нејзините купувачи нема да бидат во состојба да ги исполнат своите обврски за плаќање. Берзата нема значајна концентрација на кредитен ризик, со оглед дека клиенти се сите брокерски друштва и акционерски друштва во Република Северна Македонија. Политика на Берзата со цел да се намали кредитниот ризик е целосна наплата на побарувањата при самата продажба на услугите, додека за побарувањата кои не може да се наплатат се врши нивна редовна исправка на вредноста со цел истите да се доведат до нивната објективна надоместлива вредност. Побарувањата на Берзата не се обезбедени со било какви инструменти за обезбедување.

4.3. Каматен ризик

Берзата е изложена на ризик од промени на каматни стапки, кои се однесуваат на користените кредити и позајмици договорени по варијабилни каматни стапки. Овој вид на ризик зависи од движењата на финансиските пазари и Берзата нема начин да го намали. На датумот на извештајот за финансиска состојба, Берзата нема обврски по основ на позајмици и кредити, па според тоа и нема изложеност на ваков ризик.

4.4. Ликвидносен ризик

Ликвидносен ризик или ризик од неликвидност постои кога Берзата нема да биде во состојба со своите парични средства редовно да ги плаќа обврските спрема своите доверители. Ваквиот ризик се надминува со константно обезбедување на потребната готовина за сервисирање на своите обврски и Берзата нема вакви проблеми во своето работење.

4. Финансиски ризици и управување со истите (Продолжение)

4.5. Даночен ризик

Согласно законските прописи во РСМ, финансиските извештаи и сметководствените евиденции на Берзата подлежат на контрола од страна на даночните власти по поднесувањето на даночните извештаи за годината. Заклучно со датумот на Извештајот на ревизорите, не е извршена контрола на данокот од добивка за 2023 година, како и на персоналниот данок на доход и придонесите на личните примања. Според ова, дополнителни даноци во случај на идна контрола од страна на даночните власти во овој момент не може да се определат со разумна сигурност.

5. Утврдување на објективна вредност

Берзата располага со финансиски средства и обврски кои ги вклучуваат побарувања од купувачи, вложувањата чувани за тргување, вложувања кои се чуваат до доспевање, обврските кон добавувачи, како и нефинансиски средства за кои голем број на сметководствени политики и обелоденувања бараат утврдување на нивната објективна вредност.

Прифатената сметководствена рамка бара финансиските средства и обврски да се групираат во три нивоа кои се базираат на значајноста на влезните податоци користени при мерењето на објективната вредност на финансиските средства. Хиерархијата според објективната вредност е одредена како што следи:

- Ниво 1: котираните цени (некорегирани) на активните пазари за идентични средства или обврски;
- Ниво 2: останати влезни податоци, покрај котираните цени, вклучени во Ниво 1 кои се достапни за набљудување за средството или обврската, или директно (т.е. како цени) или индиректно (т.е. изведени од цени); и
- Ниво 3: влезни податоци за средството или обврската кои не се базираат на податоци достапни за набљудување од пазарот.

Со состојба на 31 декември 2023 година Берзата поседува удели во инвестициски фонд во вкупен износ од 5,556 илјади МКД (2022: 21,246 илјади МКД). Евидентирани се по нивната објективна вредност врз основа на достапни податоци за набљудување на вредноста на средствата на датумот на известување и класифицирани во ниво 2 во согласност со хиерархијата на објективната вредност.

6. Финансиски инструменти

6.1. Ризик на финансирање

Берзата врши финансирање на своето работење исклучиво со сопствени средства поради што не користи краткорочни или долгорочни кредити од банки и други друштва. Берзата континуирано ја следи својата задолженост преку соодветна анализа која со состојба на 31 декември 2023 и 2022 година е следната:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Обврски по кредити	-	-
Пари и парични еквиваленти	(707)	(1,198)
Нето обврски (пари)	(707)	(1,198)
Вкупен капитал	180,046	184,616
% на задолженост	0,00%	0,00%

6.2. Ризик од странски валути

Берзата не влегува во значајни трансакции во странска валута, поради што истата не е изложена на секојдневни промени на курсевите на странските валути, со исклучок на паричните средства на девизните сметки во банки и побарувањата и обврските од странските комитенти.

Состојбата со девизните износи средствата и обврските деноминирани во денари на 31 декември 2023 и 2022 година по валути е следната:

	<u>Средства</u>		<u>Обврски</u>	
	<u>2023</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
ЕУР	1,136	2,365	59	61
други	-	-	-	-
	1,136	2,365	59	61

Берзата исклучиво е изложена на ЕУР.

Следната табела ја покажува сензитивната анализа на зголемување или намалување за 10% на македонскиот денар во однос на странските валути. Анализата е направена на девизните салда на средствата и обврските на датумот на билансот на состојба. Позитивните износи се зголемувања на добивката, а негативните се намалувања на добивката за соодветниот период.

	<u>Зголемувања за 10%</u>		<u>Намалувања за 10%</u>	
	<u>2023</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
ЕУР	108	230	(108)	(230)
други	-	-	-	-
Нето ефект	108	230	(108)	(230)

6. Финансиски инструменти (Продолжение)

6.3. Ризик од промени на каматите

Берзата се изложува на ризик од промени на каматни стапки во случај кога користи кредити и позајмици договорени по варијабилни каматни стапки или кога има пласирано средства кај други друштва или банки договорени по варијабилни каматни стапки. Сметководствената вредност на финансиските средства и обврски според изложеноста на каматниот ризик на крајот од годините е како што следува:

	31 декември	
	2023	2022
Финансиски средства		
<i>Некаматносни:</i>		
Парични средства	17	19
Побарувања од купувачи	5,318	6,282
Останати побарувања	0	-
Вложувања во придружени ентитети и заеднички контролирани ентитети	33,039	1,070
Вложувања кои се чуваат за тргување	5,556	21,246
Вложувања расположиви за продажба	0	22,890
	43,930	51,507
<i>Каматносни со променлива камата:</i>		
Парични средства	690	1,179
Депозити во банки	20,000	50,000
	20,690	51,179
<i>Каматносни со фиксна камата:</i>		
Вложувања во државни обврзници и државни записи	41,204	31,222
Депозити во банки	20,000	0
	61,204	31,222
Вкупно финансиски средства	125,824	133,908
Финансиски обврски		
<i>Некаматносни:</i>		
Обврски спрема добавувачи	1,808	1,651
Останати тековни обврски	602	2,816
	2,410	4,467
Вкупно финансиски обврски	2,410	4,467

6. Финансиски инструменти (Продолжение)

6.3. Ризик од промени на каматите (Продолжение)

Следната табела ја покажува сензитивната анализа на зголемување или намалување за 10% на каматните стапки на користените кредити и дадени депозити. Анализата е направена на салдата на кредити и депозити на датумот на извештајот за финансиска состојба. Позитивните износи се зголемувања на добивката, а негативните се намалувања на добивката за соодветниот период.

	Зголемувања за 10%		Намалувања за 10%	
	2023	2022	2023	2022
Депозити	21	59	(21)	(59)
Кредити	-	-	-	-
Нето ефект	21	59	(21)	(59)

6.4. Кредитен ризик

Кредитниот ризик се јавува во случај кога купувачите на Берзата нема да бидат во состојба да ги исполнат своите обврски за плаќање. Побарувањата од купувачи се состојат од голем број на поединечни салда. Овие побарувања не се обезбедени со било какво обезбедување во форма на меници, гаранции или друг вид на колатерал.

Структурата на побарувањата од купувачи според нивната доспеаност на 31 декември 2023 е како што следува:

	Во (000) МКД		
	Бруто износ	Очекувана кредитна загуба	Нето износ
Недоспеани побарувања	4,356	-	4,356
Доспеани побарувања			
- до 1 година	747	-	747
- од 1 до 3 години	487	(272)	215
- над 3 години	5,575	(5,575)	-
	11,165	(5,847)	5,318

6. Финансиски инструменти (Продолжение)

6.4. Кредитен ризик (Продолжение)

Структурата на побарувањата од купувачи според нивната доспеаност на 31 декември 2022 е како што следува:

	Во (000) МКД		
	Бруто износ	Очекувана кредитна загуба	Нето износ
Недоспеани побарувања	5,383	-	5,383
Доспеани побарувања			
- до 1 година	955	(225)	730
- од 1 до 3 години	1,207	(1,038)	169
- над 3 години	4,593	(4,593)	-
	12,138	(5,856)	6,282

6.5. Ризик од ликвидност

Следната табела ја дава рочноста на финансиските средства и обврски на Берзата со состојба на 31 декември 2023 година според нивната доспеаност:

	До 1 месец	1 - 3 месеци	3-12 месеци	Над 12 месеци	Вкупно
Парични средства	707	-	-	-	707
Депозити во банки	-	5,000	35,000	-	40,000
Побарувања од купувачи	5,318	-	-	-	5,318
Вложувања	-	10,000	5,556	64,243	79,799
	6,025	15,000	40,556	64,243	125,824
Обврски спрема добавувачи	1,808	-	-	-	1,808
Останати обврски	602	-	-	-	602
	2,410	-	-	-	2,410

6. Финансиски инструменти (Продолжение)

6.5. Ризик од ликвидност (Продолжение)

Следната табела ја дава речноста на финансиските средства и обврски на Берзата со состојба на 31 декември 2022 година според нивната доспеаност:

	До 1 месец	1 - 3 месеци	3-12 месеци	Над 12 месеци	Вкупно
Парични средства	1,198	-	-	-	1,198
Депозити во банки	-	-	30,000	20,000	50,000
Побарувања од купувачи	6,742	-	-	-	6,742
Вложувања	-	-	44,136	31,222	75,358
	7,480	-	74,136	51,222	132,838
Обврски спрема добавувачи	1,624	-	-	-	1,624
Останати обврски	2,816	-	-	-	2,816
	4,467	-	-	-	4,467

7. Сегментно известување

Со оглед на својата големина и активности, Берзата не е обврзана да врши известување според сегменти, ниту како деловни (бизнис) сегменти, ниту како географски сегменти.

8. ПРИХОДИ ОД ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Приходи од надомест за тргување	17,294	29,089
Приходи од надомест за котирање	8,165	8,290
Приходи од дистрибуција на берзански податоци	3,624	3,570
Приходи од членство	2,559	2,585
Објави на веб страна на Берзата согласно закон	1,088	1,066
Вкупно приходи од провизии и надомести	32,730	44,600

Приходите од провизии и надомести произлегуваат од надоместоци утврдени со Тарифникот на Берзата кој е одобрен од страна на Комисијата за хартии од вредност.

9. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА И КАМАТИ, НЕТО

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Приходи од дивиденди	1,189	2,378
Приходи од камати	1,455	1,393
Приходи/расходи од усогласување на објективната вредност на вложувањата, нето	579	430
Вкупно приходи од вложувања и камати	3,223	4,201

10. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Приходи од наплатени отпишани побарувања	310	550
Приходи од наемнини	1,437	1,448
Приходи од превентивно и инвестициско одржување на софтверски систем	2,678	2,711
Приходи од спонзорства и котизација за годишна конференција	1,446	1,378
Приходи од продажба на лиценци	784	-
Останати приходи	298	199
Вкупно останати оперативни приходи	6,953	6,286

МАКЕДОНСКА БЕРЗА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ АД - Скопје
БЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

11. РАСХОДИ ОД ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Провизија за Комисија за хартии од вредност	6,500	8,028
Банкарски провизии	172	320
Вкупно расходи од провизии и надомести	6,672	8,348

Провизијата за Комисија за хартии од вредност во износ од 6,500 илјади МКД (2022: 8,028 илјади МКД) претставува надоместок за вршење на надзор над работата на Берзата во висина од 18% од приходите на Берзата согласно тарифник, што се остварени во тековната година.

12. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Нето плати и придонеси од плата на вработени	11,859	10,566
Даноци и придонеси	6,215	5,524
Останати трошоци за вработените	358	181
Надоместоци на трошоци за вработените и награди	367	2,358
Вкупно трошоци за вработени	18,799	18,629

13. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ РАСХОДИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Потрошени материјали	66	70
Потрошена енергија	1,220	1,080
ПТТ и интернет услуги	606	589
Услуги за инвестициско одржување опрема и за заштита	1,597	1,409
Надомест на трошоци за членови на органи на управување	1,367	2,033
Комунални трошоци	50	83
Трошоци за ситен инвентар	47	9
Реклама и репрезентација	1,118	1,233
Трошоци за сметководство и ревизија	549	731
Даноци кои не зависат од резултатот, членарини и други давачки	115	104
Осигурување	270	270
Останати услуги	1,034	724
Трошоци за службени патувања	338	139
Консултантски услуги	622	806
Загуби поради оштетување и ненаплатливост	300	460
Неотпишана вредност на расходувани основни средства	47	-
Трошоци за годишна конференција	884	1,063
Други трошоци	893	956
Вкупно останати оперативни расходи	11,123	11,759

14. ДАНОК ОД ДОБИВКА

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Добивка (загуба) пред оданочување	2,130	12,705
Ослободување на добивката (загубата)	-	-
Непризнаени расходи	2,189	2,600
Даночна основа	4,319	15,305
Други намалувања	(3,130)	(1,145)
Дивиденди, оданочени кај исплатувачот	(1,189)	(2,378)
Даночна основа по намалување	-	11,782
Пресметан данок од добивка од 10% (2022: 10%)	-	1,178
Други ослободувања	-	-
Данок од добивка	-	1,178
Добивка пред оданочување	2,130	12,705
Ефективна даночна стапка	0.00%	9.27%

15. ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА

Основната заработувачка по акција е пресметана така што нето добивката за годината која им припаѓа на обичните акционери се дели со пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината.

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Нето добивка (загуба) расположива на акционерите	2,130	11,527
Дивиденда на приоритетни акции	-	-
Коригирана нето добивка (загуба)	2,130	11,527
	број на акции	број на акции
	2023	2022
<i>Пондериран просечен број на обичните акции</i>		
Издадени обични акции на 1 јануари	2,792	2,792
Конвертирани приоритетни акции во обични акции	-	-
Пондериран просечен број на обичните акции на 31 декем	2,792	2,792
Основна заработувачка (загуба) по акција (во МКД)	763	4,129

16. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Денарски сметки во комерцијални банки	550	1,009
Парични средства на картички	140	170
Благајна во денари	17	19
Благајна во девизи	-	-
Девизни сметки	-	-
Вкупно парични средства	707	1,198

17. ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Орочени депозити во банки	40,000	50,000
Вкупно депозити во банки	40,000	50,000
Намалено за тековна доспеаност на депозити	(40,000)	(30,000)
Вкупно долгорочни депозити во банки	-	20,000

Тековната доспеаност на долгорочните депозити е како што следува:

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
До 1 година	40,000	30,000
Од 1 до 5 години	-	20,000
Повеќе од 5 години	-	-
	40,000	50,000

Депозитите во банки се орочени на период од 12 до 36 месеци со годишна каматна стапка од 0.93% до 2,6% годишно (2022: орочени на период од 12 до 36 месеци со годишна каматна стапка од 1.0% до 4% годишно).

18. ВЛОЖУВАЊА ВО ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Удели во инвестициски фондови	5,556	21,246
Вкупно	5,556	21,246

Со состојба на 31 декември 2023 година Друштвото има вложувања во удели издадени од КБ Публикум Паричен фонд. Овие вложувања се усогласени според нивната објективна вредност на датумот на известување и разликата до објективната вредност во вкупен износ од 287 илјади МКД (2022: 430 илјади МКД) е прикажана како нето приход во тековната година.

19. ВЛОЖУВАЊА ВО ДРЖАВНИ ОБВРЗНИЦИ И ДРЖАВНИ ЗАПИСИ

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Вложувања во државни обврзници издадени од Министерство за финансии	31,204	31,222
Вложувања во државни записи издадени од Министерство за финансии	10,000	-
Вкупно вложувања до доспевање	41,204	31,222

Заклучно со 31 декември 2023 година, Берзата располага со долгорочни државни обврзници издадени од Министерство за финансии на Република Северна Македонија, и тоа 15 годишна државна обврзница со девизна клаузула со номинална вредност од 25,000 илјади МКД, со рок на доспевање 28.02.2034 година и каматна стапка од 3.2%, како и стекната 7 годишна државна обврзница во 2021 година, со номинална вредност од 6,000 илјади МКД, датум на доспевање на 01.04.2028 година и со каматна стапка од 1.625%

Заклучно со 31 декември 2023 година, Берзата располага со краткорочни државни записи без девизна клаузула издадени од Министерство за финансии на Република Северна Македонија, со номинална вредност од 10,000 илјади МКД, со рок на доспевање 24.02.2024 година и каматна стапка од 4%.

20. ВЛОЖУВАЊА РАСПОЛОЖИВИ ЗА ПРОДАЖБА

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
<i>Вложувања во:</i>		
Централен депозитар за хартии од вредност АД Скопје	-	22,890
Вкупно	-	22,890

Со состојба на 31 декември 2022 година Друштвото се стекнало со 1,189 акции издадени од Централниот депозитар за хартии од вредност со вкупна набавна вредност од 22,890 илјади МКД. Во текот на 2023 година Друштвото се стекнало со 531 акции издадени од Централниот депозитар за хартии од вредност. На 31 декември 2023 година Друштвото располага со 1,720 акции издадени од Централниот депозитар за хартии или 28.67%. Со состојба на 31 декември 2023 година овие вложувања се рекласифицирани како вложувања во придружени ентитети (белешка 21)

21. ВЛОЖУВАЊА ВО ПРИДРУЖЕНИ ЕНТИТЕТИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
<i>Вложувања во:</i>		
Централен депозитар за хартии од вредност АД Скопје	32,210	-
Вкупно	32,210	-
<i>Движење во текот на годината:</i>		
Состојба на 1 јануари	-	-
Набавна вредност / сметководствена вредност	31,917	-
Удел во добивка/(загуба) на заедничко вложување	293	-
Состојба на 31 декември	32,210	-

Со состојба на 31 декември 2023 година Друштвото располага со 1,720 акции издадени од Централниот депозитар за хартии или 28.67%, со вкупна набавна вредност од 31,917 илјади МКД. Уделот на Друштвото во добивката на придружениот ентитет за 2023 година изнесува 293 илјади МКД.

Заклучно со 31 декември 2023 година, Друштвото Централен депозитар за хартии од вредност АД Скопје во финансиските извештаи на Берзата е признато како вложување во придружени ентитети по методот на главнина.

Финансиските извештаи на ЦДХВ АД Скопје со состојба 31 декември 2023 година се како што следува:

	2023 (000) МКД
Извештај за финансиска состојба:	
Вкупно средства	107,122
Вкупно обврски	3,335
Нето средства	103,787
Извештај за сеопфатна добивка:	
Приходи	40,188
Расходи	39,167
Добивка / (загуба) пред оданочување	1,021
Данок на добивка	-
Нето добивка / (загуба) за периодот	1,021

Пресметката согласно методот на главнина е како што следи:

	2023 (000) МКД
Нето средства	103,787
Учество од 28.67%	29,756
Нето добивка / (загуба) за периодот	1,021
Корекции од претходен период	-
Учество од 28.67%	293

22. ВЛОЖУВАЊА ВО ЗАЕДНИЧКИ КОНТРОЛИРАНИ ДРУШТВА

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
СЕЕ Линк ДОО Скопје	829	1,070
Вкупно заеднички вложувања	829	1,070
<i>Движење во текот на годината:</i>		
Состојба на 1 јануари	1,070	1,190
Удел во добивка/(загуба) на заедничко вложување	(241)	(120)
Состојба на 31 декември	829	1,070

Друштвото има склучено договор со Бугарска Берза - Софија АД и Загребска Берза АД за основање на Друштво со ограничена одговорност СЕЕ ЛИНК ДОО Скопје со седиште во Скопје. Вложувањето на Берзата во заедничкото контролирано друштво на 31 декември 2023 година изнесува 1,640 илјади МКД (26,666.66 ЕУР) што преставува еднакво учество (33.33%) со останатите берзи во вкупниот влог на Друштвото од 80,000 ЕУР.

Заклучно со 31 декември 2022 и 2023 година, Друштвото СЕЕ Линк ДОО Скопје во финансиските извештаи на Берзата е признато како заеднички контролирано вложување по методот на главнина.

Финансиските извештаи на СЕЕ Линк ДОО Скопје со состојба 31 декември 2023 и 2022 година се како што следува:

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Извештај за финансиска состојба:		
Вкупно средства	3,529	5,364
Вкупно обврски	1,029	2,152
Нето средства	2,500	3,212
Извештај за сеопфатна добивка:		
Приходи	873	1,489
Расходи	1,599	1,769
Добивка / (загуба) пред оданочување	(726)	(280)
Данок на добивка	-	-
Нето добивка / (загуба) за периодот	(726)	(280)

Пресметката согласно методот на главнина е како што следи:

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Нето средства	2,500	3,212
Учество од 33.33%	833	1,071
Нето добивка / (загуба) за периодот	(726)	(280)
Корекции од претходен период	-	(27)
Учество од 33.33%	(242)	(120)

23. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Купувачи во земјата	4,322	4,087
Купувачи во странство	996	2,195
Спорни и сомнителни побарувања	5,847	5,856
Вкупно бруто побарувања од купувачи	11,165	12,138
Исправка на вредноста на побарувања	(5,847)	(5,856)
Вкупно нето побарувања од купувачи	5,318	6,282
Промени во исправката на вредност на побарувања:		
Состојба на 01 јануари	5,856	5,096
Пренос на спорни и сомнителни побарувања од банки	-	1,000
Загуби поради оштетување и ненаплатливост (белешка 13)	300	460
Отпис на оштетени побарувања	-	(150)
Наплата на отпишани побарувања	(309)	(550)
Состојба на 31 декември	5,847	5,856

24. ОСТАНАТИ ТЕКОВНИ СРЕДСТВА И АВР

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Побарувања за камати	913	852
Останати платени трошоци за идните периоди	335	438
Превземени средства од стечаи	97	97
Побарување за данок од добивка	1,878	1,628
Останати побарувања	3	3
Вкупно останати тековни средства и АВР	3,226	3,018

25. НЕДВИЖНОСТИ, ОПРЕМА И НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Движењата во текот на 2023 година се следните:

	Градежни објекти (000) МКД	Опрема (000) МКД	Нематериј. средства (000) МКД	Инвестиции во тек за немат. средства (000) МКД	ВКУПНО (000) МКД
Набавна вредност					
Состојба на 1 јануари	77,382	19,698	12,457	549	110,086
Директни зголемувања	-	5,035	40	212	5,287
Пренос од инвестиции	-	-	-	-	-
Преноси	-	-	-	-	-
Расход	-	(202)	-	-	(202)
Состојба на 31 декември	77,382	24,531	12,497	761	115,171
Акумулирана амортизација					
Состојба на 1 јануари	29,286	16,280	11,643	-	57,209
Амортизација за тековна година	1,935	1,956	342	-	4,233
Пренос на останати средства	-	-	-	-	-
Расход	-	(155)	-	-	(155)
Состојба на 31 декември	31,221	18,081	11,985	-	61,287
СЕГАШНА ВРЕДНОСТ НА					
31 декември 2023	46,161	6,450	512	761	53,884
31 декември 2022	48,096	3,418	814	549	52,877

Градежните објекти се користат за извршување на активностите на Берзата. Берзата нема воспоставено залог над своите недвижности, постројки и опрема.

Нематеријалните средства во целост се состојат од компјутерски софтвер кој се користи за извршување на активностите на Берзата.

Берзата изнајмува под оперативен наем дел од својот деловен објект. Ова средство не е евидентирано како вложување во недвижност од причина што Берзата смета дека изнајмените простории не може да бидат предмет на одделна продажба доколку не се направи реконструкција на објектот и други прилагодувања на документацијата. Согласно проценка од страна на овластен проценител, објективната вредност на делот од објектот кој се издава под оперативен наем како посебен објект, изнесува 29,000 илјади МКД.

26. ОБВРСКИ СПРЕМА ДОБАВУВАЧИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Добавувачи во земјата	1,808	1,590
Добавувачи во странство	-	61
Вкупно обврски спрема добавувачи	1,808	1,651

27. ОСТАНАТИ ТЕКОВНИ ОБВРСКИ И ПВР

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Обврски за данок од добивка	-	249
Обврски за данок на додадена вредност	290	313
Обврски за персонален данок на доход	41	109
Одложено признавање на приходи	147	50
Обврски за награди	-	2,557
Останати обврски	602	258
Вкупно останати тековни обврски и ПВР	1,080	3,536

28. АКЦИОНЕРСКИ КАПИТАЛ

Акционерскиот капитал на Друштвото изнесува 103,498 илјади МКД и е поделен на 2,792 обични акции, со номинална вредност од 601,7 ЕУР за една акција.

Следните акционери имаат сопственост повеќе од 5% од издадените акции со право на глас:

	2023	2022
	%	%
Загребска Берза Загреб	29.98%	29.98%
Шпаркасе банка АД Скопје	19.52%	19.52%
Комерцијална банка АД Скопје	9.99%	9.99%
Стопанска банка АД Скопје	9.92%	9.92%
НЛБ АД Скопје	6.09%	6.09%
КБ Публикум Инвест	5.48%	5.48%
Централна Кооперативна Банка АД Софија	5.30%	5.30%
УНИ Банка АД Скопје	5.30%	5.30%
Останати акционери со учество помало од 5%	8.42%	8.42%

Обичните акции се одобрени, издадени и целосно уплатени. Имателите на обични акции имаат право на дивиденда кога истата ќе биде објавена и право на глас во Собранието на Друштвото.

Стекнувањето на акции чиј вкупен кумулативен износ надминува 10%, 20%, 30% и 50% од вкупно издадените акции со право на глас на Берзата подлежи на посебен режим согласно Законот за хартии од вредност.

29. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ

Со состојба 31 декември 2023 година, не се евидентирани судски спорови против Берзата, и врз основа на тоа не се евидентирани било какви резервирања од потенцијални загуби по основ на судски спорови. Раководството на Берзата редовно ги анализира можните ризици од загуби по основ на судски спорови и евентуални побарувања против Берзата кои би можеле да се појават во иднина.

Не постојат потенцијални обврски по основ на дадени гаранции за други друштва или хипотеки на имотот.

30. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ И НАДОМЕСТИ НА РАКОВОДСТВОТО

Ниту еден од акционерите на Друштвото нема статус на поврзан субјект, бидејќи ниту еден од нив нема значајно влијание врз активностите на Друштвото.

Со состојба 31 декември 2023 година, Берзата има учество во заедничко вложување во СЕЕ Линк ДОО Скопје во висина од 829 илјади МКД (2022: 1,070 илјади МКД).

Надоместите на клучното раководство се како што следи:

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Бруто плати и награди - Избршен директор	4,846	4,632
Бруто плати и награди - Неизвршни членови	1,367	2,033
Приходи од придружени ентитети	27	-
Расходи со придружени ентитети	33	-

31. НАСТАНИ ПО ДАТУМОТ НА ИЗВЕСТУВАЊЕ

Нема значајни настани кои се случиле по датумот на известување, а кои треба да бидат обелоденети во овие финансиски извештаи.